

pripovedovali — a hraniti ni hotel nobeden. Čemu pač? Saj so pri Tiščinu lahko zamenjali za pijačo, in zvečer se lažje kaj izpije, kakor pa sné. Dobro se je že zmračilo, ko so se razšli od svojega posvetovanja, in v gosti temi bi bili prišli v Tiščinovo krčmo, da ni sijal mesec. Ker je pa polni mesec plaval po nebu, svetil je ubogim prosjakom, ki so po različnih potih

dohajali k Tiščinu. Samo Blaž Stokavec se jim ni pridružil, dasi je vedel, da bodo ta večer še prav dobre volje. No, njemu Tiščin ni dovolj drago plačeval in pa škoda se mu je zdelo takoj vse zapiti; če je pa denar shranil, gledali so ga tovariši po strani in pa še — no kaj bi govoril: drugje je spal Blaž veliko mirneje in varneje. (Dalje.)

Iz počitniškega dnevnika.

I.

Iz Rima!

V tvoje krilo, dražestna priroda,
Konči trude svoje položim —
Jasni dan, kakó veselo svetiš,
Z Bogom mesto, z Bogom, sívi Rim!

Dušne medle in telesne sile,
Vendar danes čilo spěj korak:
K vam, sabinske, k vam, albanske góre,
Sén počitka vabi me sladak.

Z Bogom mesto, s tábo se poslavljam,
Radosten mi je srcá utrip,
Niti jedna tožna, mráčna misel
Ne visí nad dušo ta mi hip.

Niti jedna? Oj čemú tajiti,
Kar ni tájno v dnú srcá globin:
Jeden vendar tiho vstaja v prsih,
Da mračí veselje mí, spomin!

Danes grem, a zopet se povrnem
V tvoj naróčaj, večni, sveti Rim:
Ali nékoč, nékoč póči zôra,
Ko za vsélej naj se posloyim!

Ko pustim naj te, krščanstva mesto,
Na sedmérih stavljeno holméh,
Ko naj zadnjikrat šumenje čujem
Tvoje, v slavnih Tibera bregéh.

Ko pustim naj, krasna vas, svetišča,
In pomnikov davnih veličast,
Ko pustim naj — zibel sreče svoje — —
Kdo nad čustvi takrat daj oblast?

Nem poslednjič bodem gledal ná-te,
Rim — ob pótni žalni les oprt...
Tóda, misel, děj, izgíni, misel,
Glej, kakó je duh mi trudni strt!

Danes ni še tisti dan napočil,
Danes čilo dalje spěj korak
Do sabinskih gôr, do gôr albanskih —
Tam počitka čaka sén sladak.

Mih. Opeka.

imam oči in spomin. Ej, Bog pomagaj, kako lepo posestvo je bilo pri Planinarju — a sedaj beračijo otroci.“

Tako so se zamaknili romarji v pogovor o beračih, da so na dom čisto pozabili. Še-le neki voznik jih je predramil: „No, če greste, pa pojdimo! Konji so že napreženi.“

„I, kako smo se res zakasnili!“ tožil je nekdo.

„Pa kar nakrat je minul čas“, pritrjeval mu je drug.

„E, kaj bi se! Danes tako nisem za nobeno delo; pol ure preje ali pozneje — jutri bomo pridnejši na ta namen, pa je.“ Tako je tolažil

sebe in znanca neki možak, a vendar poiskal dežnik, nataknil nanj culico, ter se polagoma odpravljaj na voz. Pa tudi oni, kateri so hodili peš, kakor Resnikov Štefan, jeli so izginjati drug za drugim. Na to stran je odrdral voz pojočih romarjev, tje jo je zavila gruča pešcev, po oni stezici - bližnjici pa jo je mahnil nekdo brez družbe. Bil je Resnikov Štefan. Tako nekako lahko mu je bilo, prav trdno je upal, da bode Marija izprosila njegovemu bolnemu očetu zdravja. Zazdelo se mu je, da je njegova prošnja že uslišana, in pospešil je korake, da bi se že skoro prepričal na lastne oči, kako je očetu.

(Dalje.)

Iz počitniškega dnevnika.

II.

Ob Tuskulu.¹⁾

Pač se živelo je tod, ob Tuskulu v vilah razkóšnih,
V davnih, pozábljenih dneh tod ob albánskih goráh!
Cicero Marce, tedaj ti tudi si sémkaj zahajal
Míra, pokoja željan, ko se ti nágnil je dan —;
Z lávora vencem ovít, ki govor je slavní ga splétel,
Tod si postajal možak v misli visóke vtopljen.
Misli modrostne pišoč o vélikih, težkih vprašanjih,
Ki ti zastavljal jih duh, ki bi razréšil jih rad —:
Kaj je človeku namén, kaj njega krepost, dostojanstvo,
Kje mu tolažba ter up, kádar ga tare bolest,
Prava katera modróst, kateri način je življenja — —
Težka vprašanja zares, važna še bolj se mi zdé!
Mórda je čésto peró postalo ti, Cicero Marce,
Mórda odgovorov mnog v dúši zapustil je dvom...
Danes čaróben je svit razlit na moréča vprašanja,
V svitu nebeškem bliščéč jáсно razlaga jih um.
Danes je rešeno vse —: raz gôro nad Tuskulom kdanjim
Tiho v dolino strní préprosto — križa drevó...

Mih. Opeka.

Prijatelj.

(M. O.)

Prvi nisi, niti zadnji,
Vendar moj prijatelj pravi.
Kar je zemlji dih pomladnji,
Meni tvoji so pozdravi.

Meni tvoji so pozdravi
Sladke priče iz ptujine,
Da spominjaš se v daljavi
Mene, svoje domovine.

Mene, svoje domovine
Nisi zabil v daljni Romi;
Gorke še gojiš spomine,
Kot prinesel si jih z domi.

Kot si jih prinesel z domi,
Čustva hraniš očetnjavi:
Da pripravljen si za njó mi
Z roko delati in v glavi.

Z roko delati in v glavi
Hočeva za dom možata,
Da se daleč v svet preslávi
Domovina nepoznata.

Zadnji nisi, niti prvi
Moj prijatelj — duša zlata,
A jednak si mi po krvi
In po duši sva si — brata.

Anton Medved.

¹⁾ Tuskul (Tusculum) je bilo starodavno, utrjeno rimsko mesto v Láciju. Zbok krasne lege so gradili ob njem rimski mogotci svoja letovišča (vile). Med temi je slóvel Ciceronov „Tusculanum“. Dandanes so ohranjeni po nekdanjem mestu le neznatni sledovi, nekaj podrtih zidin. Na višavi, kjer je stal nékoč mestni grad, dviga se velik, lesen križ.

„Ti, pijači bo treba dati slovo.“
 „Treba, treba!“
 „Samo težko pojde, težko.“
 „Jaz tudi mislim, da.“
 „Vidiš, če prav natančno premisliva, danes
 se nama skoro vrti v glavi —“
 „Skoro vrti — prav govoriš.“

„Jaz bom začel vodo piti, pa bom bistrejši
 glave.“

„Vodo, vodo.“

Potem sta jo krenila vsak proti svojemu
 domu. I, saj sta imela zdrave nazore; da bi
 jih le ne prespala in pozabila! Ptuja nesreča
 včasih koga izuči, vselej pa tudi ne. (Dalje.)

Iz počitniškega dnevnika.

III.

Castel s. Pietro.¹⁾

Pravljica med národom tod živi,
 Stoletij vihar je zamóril ní.

Na góri tu nékoč apostol-prvak
 Od póti je dólge ustavil korak.

Korak je ustavil in prvič okó
 Na mesto v daljavi obrnil krasnó.

Na mesto, ki njega zmagálna móč
 Rodove je tírala v róbstva nóč.

Na Rome ponosne sedmere glavé —
 A tóčil je ribič-apostol solzé ...

K nebesom od mesta pogléd je uprl,
 K nebesom proseče roke razprostrl:

„Izbral si, prestvarit poslal me ta rod,
 Ti veš, da Te ljubim — pomagaj, Gospod!“

In zopet zastavil je trudni korak
 In v mesto je hítel apostol-prvak.

In sredi je trgov in sredi je cest
 Nebeško oznanjal srčán blagovest.

In v prah na ukáz so grmela njegov
 Stebrišča, svetišča lažnivih bogóv ...

Pravljica-resnica, kakó ti zveniš
 In s čustvi hvaležnimi dušo pojíš!

Do Róme v daljavi raz isto goró,
 Kot ribiču nékoč, mi plóve okó.

Tám danes raz grob, kjer apostol spí,
 V pozdráv se mi kûpole vrh belí.

In križ se popenja v oblake bliščéč,
 O móči nadzemski glasnó govoréč.

In skala nad mestom kípí do nebá,
 Zaman ob nji sila peklenska divjá.

In v svet izpod skale krščanstva se vir
 Raztaka — tolažbo noséč in mir.

Mih. Opeka.

¹⁾ Castel s. Pietro (góra s siromašno vasjó na vrhu leží v sabinskih hribih. Na pobočju góre je posejáno prijazno mestoce Palestrina, nekdanji Praeneste. Z vrha je prelep razgled po celi Kampánji tje do Rima. P.

Ribici.

V gaju zelenem, v zeleni vodici
 Rekla je ribica svoji sestrici:
 „Si-li ti videla deklico jedno?
 Solze točila v vodico je hladno,
 Solze točila je, vzdihala tožna:
 „Kaj mi pomagajo ličeca rožna,
 Kaj mi očesci pomagata modri,
 Kaj mi ti črni pomagajo kodri,
 Kaj mi belota, po prsih razlita,
 Ako jaz nimam kot druge nakita,

Nimam svetinje ni križca iz zláta,
 Da bi mi visel lepó izpod vrata!
 Iglica las ne krasí mi srebrna,
 Vrata ne diči nit biserov črna;
 Da sem bogata, oh, da sem bogata,
 Srebra imela bi, biserov, zláta ...“
 Vidiš-li tamkaj te bisere drobne?
 Jasne, prekrasne — nje solze žalobne?
 Deklica, deklica, če bi ti znala,
 Prišla bi sém pa si vse bi pobrala!“

Gojko.

Dné 9. malega travna l. 1797., na cvetno nedeljo, so se prikazali v Celju prvokrat vojaki Bonaparteja, poznejšega francoskega cesarja Napoleona I. Prišli so bili ti Francozi iz Ljubljane; a bilo jih je tako malo, da so se zbal slovenskih kmetov, nesočih uprav tedaj oljke iz cerkve domov. Po sklenjenem miru (v Ljubnem — Leobnu dné 18. mal. travna l. 1797.) so šle štiri brigade Francozov: Bergenova, Bernadotova, Seruriejeva in Massénova, skozi Celje nazaj v Italijo; in 5. velikega travna so odrinili poslednji Francozi iz Celja proti Ljubljani. Škodo, katero so učinili ti francoski vojaki v Celju in okolo mesta, cenili so do 4144 gld. 28 kr.

L. 1799., v drugi polovici rožnikovi, so šle štiri čete Rusov iz Ogerske skozi Ormož in Celje v Italijo. V Celje jih je prišlo: pod generalmajorjem Kašinom 2241 móž, pod generalmajorjem knezom Volkonskim 2196 móž, pod generalmajorjem Mavorovim 4030 móž in pod generalmajorjem Rechbinderjem 2554 móž. Za temi je še 15. malega srpana major baron Stachelberg dovél v Celje 205 ruskih vojakov, ki so bili na potu opešali. Naslednjega leta 1800., dné 31. prosinca, 3. in 5. svečana so prišle v Celje iz Italije nazaj tri čete Rusov, vseh vkup 649 móž, kateri so se nato napotili v Rusijo. In zopet pozneje l. 1808., 4., 9., 14. sušca tri ruske čete, vkup 9450 móž.

Avstrijska vojska je šla v francoski vojni iz Italije skozi Celje od 24.—30. listopada l. 1805. proti Beču. Nadvojvoda Karol, vojskovodja te armade, je imel 26. istega meseca v Celju svoje glavno stanovanje; stanoval je tu na velikem trgu v sedanji Novakovi hiši št. 2.

Istega leta 1805., mesec dnij pozneje, dné 29. grudna, je prišel v Celje francoski general Marmont s svojo armado. Marmont je zahteval tu za svoje vojake 24.000 porcij kruha, 2400 funtov riža, 1000 funtov soli, 12.000 funtov govedine, 1500 poličev vina, 1200 centov konjske krme in 30 parov šolnov. Nadalje je zahteval general od celjskega okrožja 200 konj

in 70.000 gld. bojnine, h kateri je Celje moralo vložiti 3955 gld. Razven tega pa so ti Francozi napravili v Celju in okolo mesta še mnogo škode; tako so samo konji, katere so v celjski župniji siloma vzeli, bili cenjeni do 5560 gld. — Po sklenjenem miru naslednjega leta 1806. je šlo od 1.—15. prosinca 15.157 francoskih vojakov s 3531 konjem skozi Celje nazaj v Italijo.

L. 1809., 26. in 29. vel. travna in 4. rožnika, so prišli Francozi pod generalom Makdonaldom vnovič v Celje. Komaj so ti odšli naprej, že je vodil general Marmont 18. in 19. rožnika drugo francosko armado skozi Celje. Makdonaldovi in Marmontovi vojaki so v Celju in zlasti po vaseh okolo mesta silno plenili. Kakor kažejo magistratna pisma, znesla je storjena škoda: v Gaberjih 4676 gld. 6 kr., na Spodnji Hudinji 2106 gld. 10 kr., na Gornji Hudinji 2483 gld., na Lavi 2319 gld. 30 kr., na Ložnici 1920 gld., na Babnem 1274 gld., v Melogu 621 gld., na Ostrožnem 517 gld., na Bregu 1095 gld. 15 kr., v Šmiklavški okolici 550 gld. 48 kr., v Lisci 718 gld., za Gradom 1748 gld., v Zavodni 4052 gld. 42 kr. Celjani so morali po ukazu od dné 25. vel. srpana l. 1809. k prisiljenemu posojilu vložiti 19.760 gld.

Dné 2. listopada l. 1809. je začela Makdonaldova armada pohajati nazaj skozi Celje. Dné 2. grudna pa je še v Celje prišel 7. polk francoskih dragoncev, ki so se zatem 3. in 4. grudna napotili v Kranjsko.

V teh vojnih pohodih je obvarovalo mnogo Celjanov svoje imetje grabežnih Francozov, poskrivši je v južnih gorah, posebno na Vipoti idr.

Spominik. Na koncu Graške ulice je na Plautzovi hiši kapelica s križem in napisom: „*Qui confidit Deo fortis est ut leo. Zur Erinnerung an den 18. Juni 1809. Seiner Allmacht und Gnade geweiht. v. Luszensky Carl.*“ Ta Luszensky je bil poročnik cesarskih huzarjev, ter je v spomin in v zahvalo, da se je istega dné srečno rešil Francozov, postavil ta-le spominik.

(Dalje.)

Iz počitniškega dnevnika.¹⁾

IV. V Kampániji.

Kakó sirotno ljudstvo si Kampánjsko,
Kakó z uboštvom ti si preskrbljeno,
Na sredi raja divne južne zemlje
Kot na otoku pustem zápuščeno!

Obleke slábe, pičle daje hrane
Kampánja ti, od žeje zevajoča,
A z deco nago, z deco kruha lačno
Obilno se ti polni nizka koča.

Na rôkah žulji, lice ogorélo,
Očí udrte — vidna, jasna priča:
Kakó trdo življenja dan za dnevom
Za gôro v večnost tebi se izmiče.

In vendar, blagor tebi, dobro ljudstvo,
V sirôščini bogato si brez mere:
Ko tare skrb te in bolest in beda,
Srcé je polno ti — Bogá in vere!

Mih. Opeka.

¹⁾ Gl. „D. in Sv.“ VII. I., 1894.

rodnim praporom naj deluje vstrajno in zvesto še v bodoče!

Uprav v 50. letniku prenovljene „Vélike pratike“ se glasi geslo:

Združeni so v eni veri,

Da bi vsi Slovenci tako živeli!

Piše pa o papežu Leonu XIII., o nadvojvodi Francu Ferdinandu, o prvem slovenskem katoliškem shodu itd.

S krepkim, vzornim geslom je nastopila tudi drugo polstoletje, opominjajoč:

Krščansko, zložno skup živeti,

Da lepo nam domovina cveti!

Sicer je takoj v tem letu morala poročati o pretožnem in usodnem potresu, ki je poškoval metropolo slovensko; a zaupati smemo, da nam bo v bodoče prinašala veselejše novice. V to Bog pomози! V pogledu na „preroškega duha“ pratikarskega in na zadnjo velikansko nesrečo, pod katero je zaječala cela Slovenija, pa pomnimo besede izkušenega pratikarja, „očeta Slovencev“, dr. J. Bleiweisa, ki je l. 1846. zapisal v „Novice“: „Pričakujmo od Boga, česar nam je namenila njegova previdnost, in ne dajmo se strašiti od hudega, pa tudi ne prevzeti od veselega prerokovanja!“

Iz počitniškega dnevnika.

V. V Marijinem svetišču v Genazánu.¹⁾

Pozdrávljena v svetišču ljubeznívem
Ti hči prelepa svojega Sinú,
Ti zôra, ki si nam rodila Solnce,
Tolažba Ti človeškega rodú;
Pozdrávljena, dèhtéča roža skrita,
Devica čista, Mati plodovita!

Kakó so módri božji večni sklepi:
Tu sém pred vekí se drevíl je svet
Částít pohótnosti bogínjo gnusno —
Zdaj Tebi hodi vredno slávo pet,
Ki se blestíš v devištva luči zláti,
Ki sama si ljubezni čiste Mati!

Pozdrávljena! Glej, pótnik jaz do Tebe
Prirómal truden sem v svetišče to,
O dàj, ozrì se v mé, ljubezni Mati,
Usliši vročo srčno mi prošnjó;
Ljubezni mi do Tebe plámen sveti
Čimdalje bolj v nestalnem srcu néti!

VI. Sabinske goré.

Sabinske goré, sabinske goré,
Kakó mi ve čarate v prsih srcé!

Na oknu sloním, na oknu sloním
Pa nemo tjàkaj do vas strnim.

Po zemlji polega redek mrak,
Zamika se duša mi v sèn sladak.

¹⁾ Mesto v Láciju, sloveča božja pot k sliki in cerkvi „sv. Marije dobrega sveta“ (S. Maria del buon Consiglio.)

Pa se mi dozdeva, sabinske goré,
Da víšajo v mraku se vam glavé . . .

In bolj ko se víšajo, bolj spomin
Do dragih me žene, do lepših planin.

Do lepših drugih rôdnh gorá,
Kjer jezik in rod je slovenski domá —

Kjer cvètno mladost še enkrat vesel,
Še enkrat bi rad jo živeti pričel!

VII. Tivoli.

Tibur, Argeo positum
colono . . .
(Horacij Od. II. 6.)

Nikoli pač nisem sánjal,
Da bodem kdaj hòdil tod,
Kjer nêkoč zveneli, Horacij,
Glasovi so tvojih od —;
Kjer ti si v Mecenovi káščí
Brezskrbno življenje žil,
Ob Aniju se sprehajal
In sládko si vince pil.

In vèndar sem tukaj resnično
In gledam ta lepi kraj,
In pel bi, Horacij, da petí
Znam, kakor si ti znal kdaj —
A mêní, prelubi Horacij,
Takó se čimdalje bolj zdi:
Če moje bi čital pesmi,
Glasnó bi smejál se ti!

Mih. Opeka.